

СИСТЕМНИЙ АНАЛІЗ В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ

Системний аналіз є одним із фундаментальних підходів, який знаходить широке застосування у різних галузях знань, включаючи економіку, управління, інженерні науки, інформаційні технології та багато інших. В умовах сучасного світу, який характеризується високим ступенем невизначеності, складністю та взаємопов'язаністю процесів, системний аналіз набуває особливої актуальності. Він дозволяє глибоко та всебічно розглянути складні системи, виявити їх ключові компоненти, взаємодії між ними, а також розробити оптимальні стратегії управління та прийняття рішень.

Системний аналіз – це методологічний підхід до дослідження та вирішення складних проблем, заснований на розгляді об'єктів у вигляді систем, що складаються із взаємозалежних компонентів. Він передбачає комплексне дослідження об'єкта чи процесу, облік всіх його елементів та зв'язків, і навіть аналіз взаємодії системи з довкіллям. Стосовно управління підприємством, системою може бути саме підприємство чи його окремі підрозділи, де кожен елемент (підрозділ, співробітник, процес) грає роль у досягненні загальної мети. Системний аналіз включає кілька ключових етапів, які дозволяють структурувати процес дослідження та розробки рішень (табл.1).

Таблиця 1

Етапи системного аналізу

Назва етапу	Характеристика
1	2
Визначення мети та завдань аналізу	На першому етапі необхідно чітко визначити, які цілі та завдання мають бути досягнуті внаслідок системного аналізу. Це може бути покращення ефективності роботи підприємства, оптимізація процесів, зниження витрат чи підвищення якості продукції
Збір та обробка даних	На другому етапі здійснюється збір інформації про систему та її оточення. Це можуть бути дані про внутрішню структуру підприємства, процеси, зовнішні чинники (ринкові умови, конкуренти, законодавство) тощо
Аналіз структури та функціонування системи	На основі зібраних даних проводиться аналіз системи, включаючи вивчення її структури, функцій, взаємодій між елементами та із зовнішнім середовищем
Розробка моделей та сценаріїв	На цьому етапі створюються моделі, які дозволяють візуалізувати та прогнозувати поведінку системи за різних умов. Це можуть бути математичні моделі, графічні схеми, діаграми тощо
Оцінка та вибір оптимального рішення	З безлічі можливих сценаріїв вибирається той, який найкраще відповідає цілям і завданням системного аналізу
Впровадження та контроль виконання рішення	Заклучний етап включає впровадження обраного рішення та моніторинг його реалізації з метою досягнення поставленої мети

Джерело: розроблено автором на підставі [1]

Сучасні умови управління підприємствами характеризуються високим ступенем невизначеності, швидкими змінами на ринку, зростанням конкуренції та ускладненням бізнес-процесів. У таких умовах системний аналіз набуває особливої актуальності, оскільки дозволяє ефективно управляти складними системами та приймати обґрунтовані рішення.

Підприємства стикаються з ускладненням бізнес-процесів, що пов'язано зі зростанням кількості підрозділів, інтеграцією з партнерами, необхідністю координації багатьох завдань та процесів. Системний аналіз дозволяє: структурувати та оптимізувати ці процеси, виявляти вузькі місця та вживати заходів для їх усунення; провести всебічний аналіз бізнес-процесів; визначити ключові фактори, що впливають на їх ефективність, та розробити заходи щодо їх оптимізації.

В умовах зростання співпраці між компаніями та підрозділами всередині організації системний аналіз допомагає забезпечити ефективну інтеграцію процесів, мінімізуючи конфлікти та втрати.

Прийняття стратегічних рішень в умовах невизначеності вимагає від менеджменту підприємства врахування багатьох факторів, аналізу ризиків та прогнозування наслідків у випадку їх реалізації. Системний аналіз надає інструменти, які дозволяють приймати обґрунтовані та збалансовані рішення, мінімізуючи ризики та оптимізуючи використання ресурсів. Він дозволяє проводити глибокий аналіз ризиків, пов'язаних із реалізацією тих чи інших стратегій, що особливо важливо в умовах нестабільності ринку та економічної невизначеності [2].

Використання системного аналізу дозволяє створювати моделі, які допомагають прогнозувати наслідки різних управлінських рішень, що сприяє більш точному плануванню та зниженню ризиків.

Узагальнюючи можна відмітити, що системний аналіз є важливим інструментом управління сучасними підприємствами. Його застосування дозволяє враховувати безліч факторів, що впливають на їх роботу, оптимізувати процеси та приймати обґрунтовані рішення в умовах невизначеності. В умовах глобалізації, цифровізації та ускладнення бізнес-процесів системний аналіз стає незамінним інструментом для ефективного управління та досягнення стратегічних цілей. У майбутньому роль системного аналізу лише зростатиме, відкриваючи нові можливості для покращення управління та підвищення конкурентоспроможності підприємств.

Список використаних джерел

1. Якимчук Т. В., Лисенко О. А. Місце аналізу в системі менеджменту підприємства. *Економіка і суспільство*. Вип. 42. 2022. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-42-6> (дата звернення: 12.08.2024).
2. Бражна Л. В. Аналіз розвитку та фінансового стану підприємств у військовий період. *Економіка, управління та адміністрування*. Вип. 2 (104). 2023. С. 79-85.